ALTERVM CAPVT. ET

complectitur theoremata et pleraq; corollaria annexa in praxi vtiliſſima.

THEMA SEQVITVR:

VBi certa erat moneta in ꝓuĩcia oriebantur multæ obligationes magnarum quantitatum. Excontractibus, vltimisuoluntatibus, Conſtitutionibus. Legibus ſeu Statutis. Sententijs, Arbitrijs ſeu Arbitramentis, Delictis, Depoſitis, Commixtis, Dotibus. Duæ aliqñ erant tunc monetę validę. Et poſtea ex cauſa iuſta vt quia erat moneta in valore nimis diminuta a prĩcipe eſt reprobata & augmẽtata. Vel iniuſta vtpote ex auaritia vt inde aſſequatur lucrum eſt muta

ta & diminuta moneta iam hæſitat̃ tp̃e exactionis debitæ obligationis cuius ſit lucrum vel damnum augmentationis vel diminutionis monetę an creditoris vel debitoris. Vnde oritur clare.

THEOREMA PRIMVM

Circa feſtum Ioannis baptiſtę valebat aureus nũmus. xxx ſolidos monetæ vſualis & tunc ex cõtractu mutui depoſiti emptionis vel conductionis celebrato, obligabatur Ticius ad centum aureos per ſoluendos: ad feſtum Martini, quo tempore erat florenus variatus vt valeat plus vel minus. querĩtur in qua moneta ſolutio eſt facienda?

Hypotheſis hic ſupponitur iſta. videlicet ꝙ monetę ſiue pecunię validitas eſt bina atq; bifaria

Vna intrinſeca quæ exiſtit in materia metallica liga & forma impreſſa. Et iſta variata uariatur et om̃is alia vocatur moneta. Et idcirco vera ſolutio debet ſi valet fieri in antiq̃ moneta. Alias in eius æſtimatiõe iuſta Nempe videtur tacite actũ inter cõtrahentes vt debitũ ſeu mutuũ debeat functionem ſeu ſolutionem recipere in eodem genere & eadem q̃litate monetæ ꝑtex. Bar. Frã. de curt. & doct. in. l. cum ꝗdet. l. ij. ff. ſi cer. pe. ꝑ. l. i. ff. de cõtrahen. empt. l. i. & fi. C. de. vet. nũmiſ. po. li. xi. c. q̃nto in ꝟſ. moneta pr̃is tui (vbiq꞉ doct.) de iureiur. Altera eſt bonitas ſeu ualiditas pecuniẹ extrinſeca vt pote ualor. Nam bonitate intrinſeca manẽte variatur ſæpe valor ſcd'm cõem curſum ſeu vſum monetæ. Nam aureus nũmus qui appellatᷓ florenus q̃

ante

ante aliquot annos valuit.xxx. ſolidos in cruciferis hodie valet duntaxat.xxviij.ſolidos obulorũ in ternarijs ducatus Wirtenbergẽſis atq; marchiæ Badenſis .Et iſta variatio monetę nõ aduertitur ſeu inſpicitur niſi a ꝑte, more ꝑ tex. Bar. et doct. in. l. paulus. ff. de ſolu. & in d. l. cũ qd. ꝑ l. vinũ. ff. ſi cer. pe. c. olim & c. cũ canõicis de cẽſi. & cle. ſi. et ibi Glo. Card. Panor. & doct. de decimis. Pe. & Cy. in. l. in mĩoꝝ. C. in quib. ca. integ. reſti. non eſt neceſſ.

PEripraſis prima aſſertiua eſt. Q̃ ſi quando debitor nullã fraudem habuit conſciẽtiam vel culpã reprobatiõis vel mutationis monetæ vtpote augmẽtationis vel diminutionis factæ a principe vel communitate tunc ſufficit reddere pecuniam in eodem

gene-

genere, pondere & valore & ſi di-
minuta ſit quo ad curſum illius ter-
ræ. Etem̃ qñ pecunia ex cõtractu de
betur ſemp̱ tacite actum intelligitur
vt in eadem bonitate intrinſeca aut
eius ęſtimatiõe pecunia detur q̃erat
tp̱e obligatiõis contractę in cõmu-
ni curſu & ſolutione per tex. Bart. et
doct. in d. l. paulus. Alias ĩcipit cre
ditorem. ff. de ſolu. & in d. l. cũ qđ
et. l. perinde. ff. ſi cer. pe. p̱tex. hoſt.
Io. an. Bohic & doct. in c. quanto
de iureiur. in c. olĩ cauſam & c. pe.
de cenſi. Ro. cõſil. 123. Aſtenſ. li. iij.
de ſol. ar. 5. q. Sed quid ſi mercator
per tex. in. l. fundum cornelianum
ff. de noua. cum ſi.

ALtera periphraſis aſſertiua
concluſiue eſt. Qz et ſi Bar.
& doct. in d. l. Paulus & in
d. l. cũ quid ibi Bal. & in add. Spe.

de

de ſolu.§.nunc aliqua ad fi. per tex. & Bar. in. l. cum certam auri. ff. de aur. & arg. Velint ꝙ qñ extrinſeca validitas pecuniæ variatur ꝙ ſolutionis tp̄us inſpiciatur. Tamē videtur verius ꝙ etiam quo ad extrinſecam pecunię validitatem attendi debeatur tp̄us cuiuſcunqꝫ contractus vt debitor ad extrīſecam ligatus eſtimationem quę currebat tempore non ſolutionis ſed contractus ſecundum Azo. in Brocard. q̄ dicitur fōs iuris vt vtar verbis Bal. in. l. contractus. C. de fide inſtr. Old. in conſil. 51 ad fi. &. 249. Io. an. & doc. in d. c. quanto Imol. Buth. & Panor. in c. olim cauſam de cenſi. Imol. Card. Ancha vbi refert plures doct. ita cōſuluiſſe in cle. fi. in ꝟ. conſuetam et currentem pecuniam ſeu monetam de deci.

CO-

COROLLARIVM PRI-
MVM. Q; ſi qñ nūmiſma eſt re-
probatū eo ꝙ in valore erat nimis
diminutū tūc debitoris eſt periculū
ꝗa tenetur ſoluere in valore quo erat
tpe mutui ſeu alteriꝰ obligationis cō
tractæ ꝑ tex. Glo. Bar. Fran. curt. &
doct. in d. l. cū quid. hoſt. Bohic &
doct. in d. c. quāto Ro. cōſil. 125. Spe
de ſolu. §. i. ad fi. ꝑ c. olim & c. pe. de
cenſi. Genȝ. in cle. fi. de deci.

COROLLARIVM SECVN-
DVM SI moneta erat mutata ſeu
variata ꝑ auaritiā principis & de-
bitor fuit ī culpa, vel cōſcīa illiꝰ frau
dis vel fuit in mora ſolutōis tūc iterꝝ
damnū deterioratōis eſt debitoris ꝗ
iuxta antiquā monetā ciꝰ vel extima
tionē debet facere ſolutionē ꝑ tex. et
doct. in. l. qd mihi & l. periculum.
ff. ſi cer. pe. Cy. & doct. d. l. in mino

rū.C.in q̄b.ca.in integ.reſt. Hoſt.
& Bohicin d.c.q̄nto.p c.oli.et c.cū
canōicis de cēſi. Aſtēſ.li.iij.deſolu.
arti.5.q.Sʒqd ſi.Et mora moroſode
bet eſſe nociua l.qđte.ff.ſi cer.pe.l.
ſi ex legati cauſa ff.de v̄.ob.c.mora
de reg.iur.li.vi.ideo tenet̄ ad intēſ
ſe dāni et lucri.l.iij.ad fi.ff.de eo qđ
cer.Io.Bart.in l.i.C.deſen.quę pro
eo quod intereſt.
CORLLARIVM TERTI-
VM Elicit̄ ꝙ emphiteota vel colo
nꝰ q̄ cōduxit emphiteoſim.p q̄libet
anno ad ſoluendū florenos centū te
net̄ ſoluere de mōeta antiq̄ v̄l ſʒ eiꝰ ęſti
matiōe currēte cōtractꝰ tpe nō obſtā
te nūmiſmatis facta variatione Bu-
trig.i.q.q̄dā colon. Bal.i.acceptā C
de vſur.Curt.i d.l.cū qd Nā pecūia
viſitata eſt i obligatiōe.iō eſt certū
et q̄ntū ſit debitū arg.l.ſtipulationū
quę-

q̃dã ff. de v̾. ob. l. certi cõditõ. §. i. ff
ſi cer. pe. & l. fũdũ. ff. d' noua. Niſi
ipſe emphiteota ſe fuiſſe & eſſe ĩ poſ
ſeſſiõe cõtinuata ꝓbauerit lõgo tpe
ſoluẽdæ laicis vl. xl. annis eccleſia-
ſticis monetę vſualis & iã currẽtis.
Ex quo iã completũ eſt tẽpus p̃ſcrip
tionis. Bal. Iaſ. & doct. in. l. ſi certis
annis. C. de pactis. Glo. Iaſ. et doct.
in. l. ij. C. de iur. eph. ꝑ tex. in. c. q̃na
to. & c. penul. & ibi doct. de. cenſi.

THEOREMA SE CVNDVM.

Si tpe conditi teſtamẽti erat vna mo
neta & tpe mortis teſtatoris alia q̃ri
tur de qua eſt ſolutio faciẽda quoad
legata & alia ex teſtamento debita.
BREVIS AC COMMVNIS
THEORICA EST ꝙ pecũia ex te
ſtamẽto debita debet ſolui de mone
ta vſuali cõiter currẽti et expẽdibili

tpe teſtamenti cõditi Albe. & doct. in. l. cum quid. ff. ſi cer. pe. Panor. & doct. in. c. olī cauſam de cēſi. Oldra. cõſil. 31. Ro. cõſil. 125. p tex. i. l. vxorem. §. teſtamēto. ff. de lib. leg. & in d. c. olim cauſam.

MODERATVR ET LIMITATVR PROCEdere In legatis particularib' rerum & pecuniarū in quibus attenditur tēpus teſtamenti. Secus in vniuerſalibus fidei cõmiſſis & legatis in quib' cõſideratur tēpus mortis teſtatoris ſcd'm Frā. curt. in d. l. cum qd p glo. ord. ſing. & approbatam in. l. pe. ff. de fund. inſtruct.

COROLLARIVM INFERTVR. q ſi vxori marit' legauit c. florenos & ſupuixit tantū vt moneta variata ſit multū iuxta antiquam monetā ſeu in ei' æſtimatiōe eſt ſoluendum legatum per tex. & Panor

in

in d.c.olim & d.§.teſtamento.

THEOREMA TERTIVM

An ab obligatiõe liberet̃ debitor q̃ ſoluit monetã reꝑbã q̃ apꝑbauit cã pſor & eã ꝑ bona expẽdit creditor.

BREVISSIME ASSERITVR.

ꝙ nõ ꝑ tex. Glo. Bar. Paul. & doct. in.l.eleganter.§. q̃ reprobos. ff. de pig actio, vbi dicit̃ ꝙ ſolues̃ pecuniam reprobã non liberatur ſed nõ cogitur debitã pecuniam ſoluere donec reſtituatur ſi pecunia reproba ĩ ſe vel ſua æſtimatiõe. qñ reproba ꝑ campſorẽ fuit approbata & ꝑ creditorẽ accepta & ſic expenſa ꝓ bona. Nam tũc ipſe tenet̃ illis q̃bus eã expẽdit. Intelligitur ꝓcedere vbi ignorans fuit illã eſſe reprobã, Secus ſi erat ſciens. Nam tũc liberat' eſt primus ſoluens ſm Bart. & doct. in d.§ q̃ reprobos nũmos ſoluit ꝑ.l.tutor.

ỹ.ſedſi ſciēs creditor accipiat.et.l.ſi
rē.§.oīs pecunia exoluta eē debꝫ aut
eo noīe ſatisfactū eē ff.de pig: act.
THEOREMA QVARTVM
Papa ordinauit & cōſtituit ꝙ Ab-
bas Bebenhuſenſis annue ꝓ cōgrua
portione aſſignaret centū et q̄dragi
ta aureos vicario ſuo Tubigę varia
taq́ꝫ eſt moneta Tubingēſis aucto-
ritate principis q̄rit̄ de q̄ moneta hu
iuſmodi cōgrua portio eſt ſoluēda:
RESPONSIVA ASSERTIO
EST. Qꝫ ſi iſta ordīatio papalis ha
beat vim cōſtitutionis fauorabilis q̄
ęq̄parat̄ voluntatibus vltimis iuxta
auream theoricā. Nico: de matarel.
& Bar.in.l.i.q.pe.ff.de reg.catho.
Pe.& Cy.in.l.fi.C.cōia de leg. Bal.
in.l.pe.C.de ver.ſig.& ī c.i.in ver.
quos romanorum de Pa. conſtan:
Alex.in.l.ſi ita ſtipulatus ff.de ver.
ob:

ob. & princeps ſciuit valorē mone
tę tunc currentis, vt Turonenſis, vel
Hallenſis aut Pingenſis q̄ab olim fu
it communis: tūc debet ſolui anti-
qua moneta vel eius ęſtimatio vſua
lis q̄ erat tp̄e ordinationis ſeu conſti
tutionis ſm Old. conſil. 249. agit̄ em̄
de bonitate intrinſeca p̄ l: cū quid.
Laudeñ. & doct. ff. ſi cer. pe. Buth.
& Panor. in d. c. q̄nto per tex. An-
cha. & doct. in c. olim et c. pe. de cen
ſi. Secus forte ſi ordinatio principis
valorem monetę ignorantis habe-
at vim reſcripti odioſi vel pręcepti
aut ſtatuti penalis. Nam tunc inſpi
cit̄ tp̄us ſolutionis & valor monetę
tūc currētis ſm Spe. & Io. an. de. ob
& ſol. §. nunc aliq̄ ad fi. Bal. in: l. illd'
ad fi. C. de ſa. ſan. eccle. & in. l. ij. C:
cōia de leg. Bohic in d. c. q̄nto. Ana:
& doct. in c. ij. de delictis pue. Guil:

& Imol. in cle. ſi beneficiorum in ꝟ.
currentē monetā de deci. q̄ intelligi
tur q̄n ordīatio nō alterat̄ quū mo-
netā variat̄ tūc iuxta monetā nouā
etiam vilem vel eius eſtimationē ſi
et ſolutio ad mentē. Ro. conſil. 133. p
l. cū certū in ꝟ. preciū p̄ntis tp̄is. ff.
de aur. & arg. leg. arg. l. fi. C. q ad
mitt. ad bo. poſſ. & l. i. co. §. fi. C. d'
rei vx. act. & §. vt autem in autem.
de reb. non alie.
LIMITATVR PROCEDERE
dūmodo mens ſtatuentis poſſit ſer-
uari volētis mēſurare penā delicti
qd' debet fieri. Panor. ī d. c. q̄nto. p.
l. reſpiciendū. ff. de pe. & c. non af-
feramus. xxiiij. q. i.
COROLLARIVM PRI-
MVM INFERTVR. Q; vbimo
neta a lege vel ſtatuto eſt taxata q̄
de vſuali tūc in dubio debet intelli-
gi

gi & non de hodierna curreti ſcd'm Bal. in. q. ſi. d. l. illā. C. de ſaſanct. eccle. & in l. qcunqꝫ. C. de ſer. fug. per tex. & doc. in d. c. olim cām & c. cū in canōicis de cēſi.

COROLLARIVM SECVNDVM. Inde elicit̄ q̄ ſi variata eſt moneta auctoritate alicuiꝰ ſecularis pſonæ vel cōitatis nō p̄iudicat pſonis eccleſiaſticis ſm Old. cōſil. 249. ad ſm q̄ſitū. Nā ſecularis cōſtitutio nō variat eccleſiaſticis obligationē ſed demōſtrat q̄lit̄ fieri valeat ſolutio ꝓ vt antiq̄ eſt mōeta vel eiꝰ æſtiatio p. l. qdem. ff. de leg. i. Eo qa laicoꝝ cōſtitutōes et ſtatuta pſonis uel rebus eccl'iaſticis nō debēt vel pn̄t eſſe p̄iudicatīa p c. qdem. xcvi. diſt. c. q̄ in eccleſiarum & c. eccleſia. s. Marię de conſtitu. autē. ſtatuimus, C. de ſa. ſanct. eccle. cum ſi'l'i.

COROLLARIVM deniq; inuit.
q̄ ubi a lege uel ſtatuto mũicipali pe
ne ꝑ delicto eſt impoſita deb; intelli
gi de moneta vſuali illi' loci vbi de
linq̃tur & ſic de pecũia nũc currẽti ĩ
telligit̃ ſm Glo. Alex. & ibi plene di
xi in. l. ſi. ff. de in ius vo. ꝑ c. pe. decẽ
ſi. & dixi poſt Card. in cle. ij. de deci
Bal. vbi s & in add. Spe. in ṽ. obli
gatio lega. ti. de ob. & ſol. §. nũc ali
qua ad fi. Alex. conſil. xxi. ſecundæ
partis.

THEOREMA QVINTVM

Vbi lex vel ſtatutũ facit mentionẽ
pecunię vl' penę pecuniarię q̃rit̃ q̃le
attẽdi debeat tpus in ęſtiatiõe ſeu im
poſitione, vid; pecuniaria an tpus
conſtitutionis vel ſolutionis penę.
RESPONDETVR & diſtingui
tur ſic. Aut ſtatutum loquitur circa
ſolennitatem diſpoſitionis non adij
cien-

tiendo diẽ vt dicendo donatio exce
dens qngẽtos aureos deb⁹ inſinuari
Et tũc tp̄us cõditi ſtatuti debet con-
ſiderari. Aut ſtatutũ diſponit ſuper
ſolutione pecuniæ adijciendo forte
diẽ ſolutõi Et tũc tp̄us q̊ oriẗ obliga
tio et q̊ pena debet ſolui habet cõſide
rari. Albe. & Curci in. d. l. cũ qd. ff.
ſi cer. pe. Spe. & Io: an: de ob. & ſol:
§. nũc aliq̄ ad fi. Imol. icle. ij. de deci:

THEOREMA SEX- TVM EST:

Quid ſi in ſnĩa iudicum ſeu in præ-
cepto arbitroꝝ cõdẽnantiũ in certa
q̄ntitate. Querit̃ de qua ĩ dubio ĩtel
ligi debeat moneta vel æſtĩatione.
SVCCINCTA ASSER-
TIO EST. quod in dubio atten-
di debeat tempus ſententiæ ſeu arbi
tratus vel arbitrament. & de pe-
cunia vſuali & tunc currenti Old.
ali-

cõſil. 15. & aliqd in cõſil. 168. Ancha in c. olim de cenſi. et Panor. in c. q̄n to deiureiur. Nam tp̱us dat̄ſnīę ſeu arbitrij debet cõſiderari arg. c. eam te. & c. conſtitutus de reſcriptis.
COROLLARIVM INDE INFERTVR. Q; vbi in ciuitate vel regiõe currũt freq̄nt̄ diuerſę pecũię Itẽ etiã ſunt ibi diuerſe libre tunc debitoris ĩ dubio eſt electio quã velit ſoluere ſ̄m v̄iſimiliorem loci cõſuetudinẽ q̄ etiã nõ nimiũ deteriorẽ creditoris faciat cõditionẽ & ſic intelligit̄ de pecunia viliori ſ̄m Bart. & doct. in. l. Paulus. ff. de ſolu. Ange. & doct. in. l. fi. C. de vet. nũmiſ. po. lib. xi. Glo. & doct. in. l. ſemp̱ in ſtipulatiõibus. ff. de. reg. iur. p̱. l. nũmis & ibi Bart. & doct. ff. de leg. iij.
COROLLARIVM INDE ELICITVR ALTErũ. Quod in contracti-

tractibus atq́ ſtipulationib' appellatiōe florenorꝝ intelligunt̄ hij q vigent in regiōe viliores alias tn̄ inſpici debet rei q̄litas ſcd'm Bart. in. l. ſēper in ſtipulatiōib'. ff. de reg. iur. et in. l. vbi aūt. Alex. in. l. ſtipulationū in pri. ff. de v̄. ob. et in cōſil. xxv. quartæ partis.

THEOREMA SEPTIMVM.

Quid in depoſito vel mutuo mixto vtpote aliq̄s mutuauit vel depoſuit centū libras in florenis & intra obligationis & ſulutionis tp̄a variatur libra an attendat̄ tunc tp̄us obligationis vel ſolutionis.

RESPONDETVR BREVITER. q̄ & ſi Bart. in. l. ſi quis ſtipulatus fuerit. x. ī melle. ff. de ſolu. velit q̄ floreni ſunt ī obligatione & ſic tp̄us ſolutionis debeat conſiderari per.

p.l vbi aũt qui ſortẽ. ff. de ṽ.ob. Tñ idem Bart. in. l. Paulus. ff. de ſolu. dicitq̧ mutuans vel deponens videaẽ florenos dediſſe p centũ libris quo ad æſtimationẽ & ſic om̃e periculũ & damnũ ptineat ad debitorẽ et ſic debet inſpici tpus ſolutionis q̊ ad extimationẽ p tex. in d. l. ſi qs fuerit ſtipulatus decẽ in melle iuncta. l. extimate. ff. ſol. ma. Niſi expſſe egiſſet quod debitor deberet ſoluere centum libras in florenis Frã. curt. in. . l. cum. ff. ſi cer. pe. Ancha. & doct. in cle. ſi. de deci. per pe. §. mancipia. ff. ſolu. mat.

THEOREMA OCTAVVM EST.

Quid ſi in inſtrumẽto dotis marit⁹ cõfiteẽ ſe habuiſſe & recepiſſe a ſocero mille aureos ſeu florenos boniauri iuſti põderis & characteris q̃riẽ ã ſolu-

ſoluto mr̄imonio abſq; liberis co-
gatur reſtituere mille in auro vel an
poſſit in moneta fieri ſolutio
RESPONDETVR CLARE. q̄
de ſcripto iure in auro debet reſtitu
ere ſcd'm Marti. laudē. & Fran. de
curt. in d. l. cū q̄d p̄ tex. Lucā depen
na & doct. in. l. i. in v̄. iuſti pōderis
ſint. C. de vet. nūmiſ. po. li. xi. tex.
glo. & doc. in c. quāto in v̄. monetā
patris tui de iureiur.. Eo quia iſta v̄
ba gemīata boni auri & iuſti pōde-
ris multū operant̄ p̄. l. baliſta. ff. ad
treb. Ita validi doct. Petrus beſuci-
us & Robertus de tortis cōſuluerūt
Mediolani ī cōſil. incipiēs. Anthōi
us Otto. Ita Ancha. refert ſuū docto
rē. Bal. cōſuluiſſe in ciuitate Axioli
poſt Bart. īd. l. Paul' v̄t dicit Ancha.
in d. cle. ſi. de deci. quod floreni
ſint ī obligatiōe. Niſi aliter ſeruare
tur

tur cõſuetudine vel dati eſſẽt exp̄ſſe in dotẽ ad ratione librarꝝ & nõ floꝛenorꝝ ſimpliciter quia iſta extimatio eſſet tũc & non maior reddẽdaꝑ l. nũmis. ff. de leg. iij. Alias non poſſet cogi creditor ꝓ auro acciperemonetã Bart. Bald. & Ang. in. l. lecta. ff. ſi cer. pe. & in d. l. Paulus. ff. de ſolu.

THEOREMA NONVM EST.

Vtrũ moneta aurea ſolui valeat ꝓ argẽtea & econtra. Atq; aurea ꝓ altera aurea & argentea pro altera argentea etiam inuito creditore.

SOLVTIO POTEST ESSE ꝙ ex generali cõſuetudĩe vna moneta expendat̃ ꝓ altera vt aureus Wirtẽbergenſis ꝓ Badenſi. Ita etiam ſolidus obulorꝝ Badenſis ꝓ Wirtenbergenſi. Et hmõi ſolidus argenteus ꝓ

ſex

ſex denarijs & ſic poteſt qs de conſuetudie vnã monetã aureã p altera aurea, & vnã argenteã p alia argentea ſoluere ſcd'm Fran. curt. in. l. ij. & d. l. cũ quid. ff. ſi cer. pe. Ex quo illę monetę inuicẽ recipiunt functionem in ſuo genere p l. i. §. fi. et l. ticia ff. de aur. & arg. leg. Niſi alit' eſſet expreſſe actũ. vel niſi ipſe creditor paſſur' eſſet damnũ qa aliorſum pfectur' vbi illę monetę nõ reciperẽt functiõem in ſuo genere Bart. in d. l. Paulus & in l. libra. C. de ſen. & interlo. Bal. & Curt. in d. l. ij. per glo. l. ſi qs argentũ. C. de donationibus.
COROLLARIVM PRIMVM INFERTVR ꝙ & ſi aliud p alio inuito creditori regulariter nõ poſſit ſolui p tex. Glo. v. nõ põt. Bar. Iaſo & doct.. in l. ij. §. mutui. ff. ſi cer. pe. Fallit tñ in auro vel

argenteo debite ꝑ tributo pōt ſolui pecūia gre nō cōtamīata in nūero. Albe. Iaſo et doct. in d. §. mutui. Ro in l. cum qd. ff. ſi cer. pe. ꝑ l. i. & ibi doct. C. de argenti precio li. x. Vbi ple. ꝑ doct. & in d. §. mutui ad ſaturi tatem videatur.

COROLLARIVM SECVNDVM ELICITVR, ꝙ vbi moneta recipit fūctionē. i. ſimilē affectionē & vtilitatē in genere ſuo ꝑ altera pōt vna ſolui ꝑ alia: ſiue aurea ꝑ argētea ſiue ecōtra. Niſi aliter expreſſe eſſet actū, vl' ꝙ manifeſte eſſet paſſur' damnū ꝑm Frā. Curt. in l. cū qd: ff. ſi cer. pe. & ad mentē Iaſo. in d. §: mutui & in l. nūmis. ff. de in litē iur.

COROLLARIVM TERTIVM INNVITVR: Q; ſi alicui mutuet' mōeta reprobata qui eā ſua induſtria expendit ꝑ bona nō cōmit

tit

tit falſum ꝓprie neq̧ cogi valet iure mutuãti bonã reſtituere ſcd̕m Fran Curt. (poſt Bal. in quodã cõſil.) in d. l. cũ quid, ff, ſi cer. pe. Eo quia iſtę monetæ non recipiunt inuicem functionem in ſuo genere Neq̧ eſt cõmiſſa fraus in metallo põdere charactere ſeu auctoritate cauſa auaritię ad mentem Bal. & Cur. vbi ẜ Bo hic & doct. in c. quãto de iureiur. ꝑ. l. lege cornelia. ff. de fal. Nempe vbi pena a iure vel ſtatuto nõ eſt exꝓſſe impoſita tũc illa eſt arbitraria ꝑ l. i. §. i ff. de effrac. & expila. & l. i. ff. de iur. de lib. & c. de cauſis de offi. deleg. igit̃ expendens ſcienter pecuniã a principe reprobatã pro bona non tenetur falſi pena veruntamen extraordinaria.

THEOREMA DECIMVM ET VLTIMVM

Quid ſi duę monetę currunt in ali-
qua ciuitate vel regiõe quęritur de q̄
valeat debitor creditori ſoluere.

RESPONSIVA DILVTIO EST ISTA. q̄ vbi eq̄ in vſu ſũt duę monetę eſt debitoris electio de q̄ velit & ſic forte de minori ſoluere. Alias deberet ſoluere de vſitatiore ſm Panor. poſt Gotfrid. & Hoſt. in. c. ij de maledi. Bar. Alex. & doct. in. l quotiẽs in pri. C. de ſuſcept. li. x. Fa: no. glo. & doct. in. l. fi. ff. de in ius vo. §. fi. inſti: de pena teme. litigã. in l. quicũq;. C. de ſeruis fug. in Rubr. C. de vet. nũmiſ. po. li. xi. & in. §. Si quis quĩq; ſolidos de pa. tenẽ. Glo. fi. & Panor. in d. c. ij. de maledi. p tex. in l. nũmis. ff. de leg. iij. & tex. in c. ex parte de cenſi. cum concor.

COROLLARIVM PRIMVM INFERTVR Q. debito

ris

toris eſt electio vbi duæ eq̃liter cur
rũt monetę de q̃ velit ſoluere ſcd'm
Glo. Goff. Panor. & doct. in d. c. ij.
de maledi. tex. et doct. in d. l. nũmis
ff. de in litem iur. Maxime vbi eſſet
de conſuetudine quæ confirmata eſ
ſet moribus gentis ciuitatis vel pro
uincię ita vt nulla cuiuſq; debet vio
lari libidine. Turpis eñ pars oĩs v-
niuerſo ſuo non cõgruens c. quæ cõ
tra mores viij. diſt. & c. tuas de ſpõſ
duo. Itaq; quiſquis rebus pręter eũ-
tibus ſi vti vult vt metas conſuetudi
nis horum inter quos verſatur exce
dat, aut velut intẽperans aut velut
ſuperſticioſus dãnari debet, inquit,
Auguſtinus in c. quiſquis. xli. diſti-
ctione.
COROLLARIVM SECVN-
DVM ELICITVR q; & ſi per cõ
feſſionẽ ſeu cenſus ſolutionem colo

ni ſeu emphiteotę prȩſumatur cõtra ctum prȩceſſiſſe & ſic ipſi prȩiudice tur in cẽſuali iure & regulariter in ſubiectione vel ꝓtectione ꝑ tex. Bal et doct. ĩ l. cẽſualis. C. de dona. c. tri butũ. xxiiij. q. vlt, c. ij. de cenſi. &c. ſolite de maio. & obedi. Ideo vbi ap paret ſolutio cenſus facta ab emphi teota colono uel eius herode regula riter in moneta cõtractus currẽte li cet ꝑdiderit inſtrumenta emphiteo ſis ſuę. debet tamẽ dimitti in illo iu= re ꝯm Bal. & doct. in. l. ſi certis annis C. de pactis Anh. in. l. cũ ſatis. C. de agri. & cẽſi. lib. xi. Feli. in c. cũ Ber= toldus de re iud. per tex. & Bar. ac doct. in l. vniuerſas. §. per colonum . ff. de acqui. poſſ. & in. l. litibus in verſ. longinqua & in ueterata red= dituum ſuſceptio. C. de agri. & cẽſi. lib. xi. c. ij. & ibi Ana. de iude. c. o=
lim

lim & c. pe. vbi eſt tex. de cenſi.

COROLLARIVM TERTI-
VM DENIQVE ELIcitũ vtilit̃ ꝙ
vbi accipiẽtes et ſoluẽtes cẽſus nihil
exp̃ſſerint de pecunia aliqua tũc du
bitatio ſubleuatur per ſolutiones p̃
cedẽtes lõgo tẽpore factas quia iſta
pecunia uidetur fuiſſe in obligatiõe
in qua diuturua ſolutio fuit ſecuta
ſcd'm Ang. Iaſ. & doct. in d. l. ſi cer-
tis annis. C. de pact. per tex. Bar. ac
doc. in. l. cũ de in rem verſo. ff. de v
ſur. & ſic cẽſus p̃ſtatio diuturna ve-
luti vaga & equoca (in de alijs circũ
ſtancijs ſit iuncta) arguit potius ꝓte
ctionẽ & recõmendationẽ ꝙ regu-
larẽ & totalẽ ſubiectionẽ ſm Fred.
de ſe. conſil. 130. Factum tale eſt quę
dam domus. Cald. conſil. 5. de pri-
uileg. Bal. conſil, 75. prout refert
& ſequitur eum Maria. in conſil.

55. vt quæſitorum. Panor. cõſil. 105.
Primi volu. & in diſpu. duo clerica
li ordine inſigniti & ple. in c. fi. de
ca. poſſ. & proprie. in. c. ij. & fi. de
cenſi. in c. recepimus de priuileg. Fe
li. in c. Rudolphus in ꝟ. Comitatus
de reſcriptis & in c. cum Bertoldus
de re iud. Ancha. Card. & doct. in
cle. Ne romani. §. Sane de iureiur.
fa. cle. i. de cenſi. Tñ impoſitio & ſo
lutio collectarum arguit ſoluentes
eſſe de illius cui ſoluunt iuriſditione
ſecundum Bal. & doct. in d. l. ſi cer-
tis annis & in. l. iij. C. de na. lib. et in
l. data opera. C. ꝗ accuſare non pñt
ꝑ tex. in. §. Si quis ex qualibet in au-
ten. quibus mo. na. eff. ſui coll. vij.
Nos itaq; veluti ſuos fideles ſubdi-
tos habeat recommendatos ille cui
oſtenſo nũmiſmate, inquit, date Cæ
ſari quæ Cæſaris ſũt, & deo quæ dei
ſunt

ſunt vt ipſe nos ꝓtegat ac remuneret in hoc mundo & ſuper mundano v biq; locorum in æuum. Et ſic (cum opitulamine dei omnipotētis ad cu ius laudem et ſtudioſorum vtilitatē eſt æditum hoc qualecunq; opuſcu- lum) huius bipartiti operis de pote ſtate & vtilitate nūmiſmatis Ioan- nis Aquilę artium atq; Iuri- um doctoris & humilli- mi interpretis fœ- lix ſit finis AMEN.